



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia**

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta  
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ  
Theologiæ

**Thomas <von Aquin, Heiliger>**

**Venetiis, 1593**

Et primo, vtrum delectationis sit dilatare.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

alicuius rei amatae magis accrescit desiderium, tãtò magis per ademptionem accrescit delectatio: & èt in ipso augmento desiderii fit augmentum delectationis secundum quod fit etiam spes rei amatae, sicut supra dictum est, \* quòd ipsum desiderium ex spe est delectabile. Est autem admiratio desiderium quoddam sciendi, quòd in homine contingit ex hoc, quòd uidet effectum, & ignorat causam: uel ex hoc, quòd causa talis effectus excedit cognitionem, aut facultatem ipsius. & ideo admiratio est causa delectationis, in quantum habet adiunctam spem consequendi cognitionem eius, quòd scire desiderat. Et propter hoc, omnia admirabilia sunt delectabilia, sicut quae sunt rara, & oēs representationes rerum, èt quae in se nõ sunt delectabiles. Gaudet. n. anima in collationem unius ad alterum: quia conferre unum alteri, est proprius & con naturalis actus rationis, ut Philosophus dicit in sua Poetica. \* & propter hoc èt liberari a magnis periculis, magis est delectabile, quia est admirabile, ut dicitur in primo Rhetori.\*

**AD PRIMVM** ergo dicendum, quòd admiratio non est delectabilis in quantum habet ignorantiam, sed in quantum hêt desiderium addicendi causã, & in quantum admirans aliquid nouum addiscit. Italem esse, quem non aestimabat.

**AD SECVNDVM** dicendum, quòd delectatio duo habet, scilicet quietem in bono, & huiusmodi quietis perceptionem. Quantum igitur ad primum, cum sit perfectius contemplari ueritatem cognitam, quam inquirere ignotam, contemplationes rerum scitarũ per se loquendo, sunt magis delectabiles, quam inquisitiones rerum ignotarum: tamẽ per accidens, quantum ad secundum, contingit quòd inquisitiones sũt quandoque delectabiliores, secundum quod ex maiori desiderio procedunt. Desiderium autem maius excitatur ex perceptione ignorantiae: unde maxime homo delectatur in his, quae de nouo inuenit, aut addiscit.

**AD TERTIVM** dicendum, quòd ea quae sunt cofueta, sunt delectabilia ad operandum, in quantum sunt quasi connaturalia: sed tamen ea, quae sunt rara, possunt esse delectabilia uel ratione cognitionis, quia desideratur eorum scientia, in quantum sunt mirabilia ratione operationis, quia ex desiderio magis inclinatur mens ad hoc, quòd intente in nouitate operetur, ut dicitur in 10. Eth.\* Perfectior. n. operatio causat perfectiorem delectationem.

QVAESTIO XXXIII.

De effectibus delectationis, in quatuor articulos diuisa.

**DEINDE** considerandum est de effectibus delectationis.

**ET CIRCA** hoc quaeruntur quatuor.

- ¶ Primo, Vtrum delectationis sit dilatare.
- ¶ Secundo, Vtrum delectatio causet sui sitim, uel desiderium.
- ¶ Tertio, Vtrum delectatio impediatur usum rōnis.
- ¶ Quarto, Vtrum delectatio perficiat operationem.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum delectationis sit dilatare.

**AD PRIMVM** sic proceditur. Videtur, quòd dilatio non sit effectus delectationis. Dilatio. n. uidetur ad amorem magis pertinere, secundum quòd dicit Apostolus 2. ad Corinth. 6. Cor nostrum dilata-

**A** tum est. Vnde & de præcepto charitatis in Psal. 118. dicitur, Latum mandatum tuum nimis: sed delectatio est alia passio ab amore. ergo dilatio non est effectus delectationis.

¶ 2. Præter hoc quòd aliquid dilatur, efficitur capacius ad recipiendum: sed receptio pertinet ad desiderium, quòd est rei nondum habitae. ergo dilatio magis uidetur pertinere ad desiderium, quàm ad delectationem.

¶ 3. Præter. Constrictio dilatationi opponitur: sed constrictio uidetur ad delectationem pertinere. nam illud constringimus, quòd firmiter uolumus retinere: & talis est affectio appetitus circa rem delectantem. ergo dilatio ad delectationem non pertinet.

**B** SED CONTRA est, quòd ad expressionem gaudii dicitur Isai. 60. Videbis, & affluēs: & mirabitur, & dilabitur cor tuum. Ipsa etiam delectatio ex dilatatione nomen accipit, ut lætitia nominetur, sicut supra dictum est.

**R**ESPOND. Dicendum, quòd latitudo est quaedam dimensio magnitudinis corporalis: unde in affectionibus animae non nisi secundum metaphoram dicitur. Dilatio autem dicitur quasi motus ad latitudinem, & competit delectationi secundum duo, quae ad delectationem requiruntur, quorum unum est ex parte apprehensiuæ uirtutis, quae apprehendit coniunctionem alicuius boni conuenientis. Ex hac autem apprehensione apprehendit se homo perfectionem quaedam adeptum, quae est spiritualis magnitudo: & sicut in hoc animus hominis dicitur per delectationem magnificari, seu dilatare. Aliud autem est ex parte appetitiuæ uirtutis, quae assentit rei delectabili & in ea quiescit, quodammodo se præbens ei ad eam interiorius capiendam, & sic dilatur affectus hominis per delectationem, quasi se tradens ad continendum interiorius rem delectantem.

**AD PRIMVM** ergo dicendum, quòd nihil prohibet in his, quae dicuntur metaphorice, idem diuersis attribui sicut diuersas similitudines: & secundum hoc, dilatio pertinet ad amorem ratione cuiusdam extensionis, in quantum affectus amantis ad alios extenditur, ut curet non solum quae sua sunt, sed quae aliorum: ad delectationem uero pertinet dilatio, in quantum aliquid in seipso ampliatur, ut quasi capacius reddatur.

**AD II.** dicendum, quòd desiderium hêt quidem aliquam ampliationem ex imaginatione rei desideratae, sed multo magis ex praesentia rei iam delectantis, quia magis præbet se animus rei iam delectanti, quàm rei non habitae desideratae, cum delectatio sit finis desiderii.

**AD III.** dicendum, quòd ille qui delectatur, constringit quidem rem delectantem, dum ei fortiter inhaeret, sed cor suum ampliat, ut perfecte delectabili fruatur.

ARTICVLVS II.

Vtrum delectatio causet sui sitim, uel desiderium.

**AD SECVNDVM** sic proceditur. Videtur, quòd delectatio non causet desiderium sui ipsius. Ois. n. motus cessat, cum peruenit ad quietem: sed delectatio est quasi quaedam quies motus desiderii, ut supra dictum est. cessat ergo motus desiderii, cum ad delectationem peruenit. non ergo delectatio causat desiderium.

¶ 2. Præter. Oppositum non est causa sui oppositi: sed delectatio quodammodo desiderio opponitur ex parte obiecti. nam desiderium est boni non habitae; delectatio uero boni iam habitae. ergo delectatio non causat desiderium sui ipsius.

¶ 3. Præter. Fastidium desiderio repugnat: sed delectatio plerumque causat fastidium. non ergo facit sui desiderium.

Prima Secunda S. Thomae.

X 2 SED